

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen
Postboks 4034, 2306 Hamar

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marte Hveem Igeltjørn, 62 55 11 73

Vår dato 02.03.2018
Arkiv nr. 461.2
Vår referanse 2017/6986
Deres referanse

Revisjonsrapport

2018.001.R.FMHE

Trysil kommune
Postboks 200
2421 TRYSIL

Revisjon Trysil kommune, drift avløpsrensaneanlegg

Dato for revisjonen: 31.01 – 01.02.2018
Rapportnummer: 2018.001.R.FMHE
Saksnr.: 2017/6986

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Kinga Adam, fagleder VA

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Marte Hveem Igeltjørn (revisjonsleder)

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjon hos Trysil kommune, 31.01 – 01.02.2018:

Fylkesmannen avdekket 3 avvik og 6 anmerkninger:

- Rutiner for vurdering av forurensningsmessig risiko og sårbarhet er mangelfulle (avvik)
- Mangelfull dokumentasjon av rutiner for gjennomføring og rapportering av internrevisjon (avvik)
- Tidsfrist for gjennomføring av flere krav i utslippstillatelsen er ikke overholdt (avvik)

Anmerkningene er opplistet i rapportens punkt 7.

Trysil kommune må sende en skriftlig bekreftelse innen **01.08.2018** på at avvikene er rettet. Virksomheten bes også gjøre en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Med hilsen
Kristine Schneede e.f.
miljøverndirektør

Marte Hveem Igeltjørn
senioringeniør (revisjonsleder)

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr: 864 948 502	Eies av:
Besøksadresse: Storvegen 5, 2420 Trysil	Telefon: 62 45 77 00
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 (Generell offentlig administrasjon)	E-post: postmottak@trysil.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Innbygda renseanlegg, Mosanden	Anleggsnr: 0428.0045.01
Kommune: 0428 Trysil	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og- rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: -
Tillatelse gitt: 05.11.2014	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Revisjonens omfang

Formålet med revisjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved

- å granske dokumenter
- å intervju sentralt plasserte personer i organisasjonen
- å verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis

Revisjonens tema:

- internkontroll
- risikovurdering, klimatilpasning og beredskap
- avløpsnett – drift, overløp og fornyelse og hydraulisk kontroll
- renseanlegg
- vedlikehold
- utslippskontroll

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter revisjonen

Fylkesmannen avdekket 3 avvik og 6 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten og bes også gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse for tiltak og oppfølging av påpekte avvik og anmerkninger innen **01.08.2018**.

Dersom et avvik ikke kan lukkes eller et tiltak ikke kan avsluttes innen fristen, må det utarbeides en plan for videre framdrift.

Klageadgang

Pålegget om tilbakemelding er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for revisjonen

Trysil kommune er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 3 for flerdagstilsyn (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 11.12.2017). Dette betyr at dere skal betale kr 116 500,- i gebyr for den gjennomførte revisjonen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for revisjon (flerdagstilsyn). Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1:

Rutiner for vurdering av forurensningsmessig risiko og sårbarhet er mangelfulle

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, pkt. 6.

Kommentarer:

Prosedyren for gjennomføring av risiko – og sårbarhetsvurdering avløp og vurdering av risikoforhold knyttet til ytre miljø er mangelfull.

Det ble i 2012 gjennomført en risiko- og sårbarhetsvurdering for avløp i Trysil kommune og Innbygda avløpssystem, men det finnes ingen dokumentert rutine som beskriver hensikt, analysemetode, ansvar, deltakere, rutiner for revidering o.l.

Det er i ROS-analysen beskrevet en gradering av sannsynlighet men ikke hvordan man har kommet fram til gradering av konsekvens. Dokumentasjon for gradering av konsekvens er imidlertid blitt oversendt i etterkant av revisjonen.

Kartlegging og inndeling av mulige hendelser er relativt grovinnfelt og miljømessig sårbarhet er i liten grad lagt til grunn i kartleggingen.

Etter Fylkesmannens vurdering er sannsynlighet og konsekvens vurdert generelt relativt lavt.

Avvik 2:

Mangelfull dokumentasjon av rutiner for gjennomføring og rapportering av internrevisjon

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, pkt. 8.

Kommentarer:

I internkontrollforskriften § 5, andre ledd pkt. 8 stilles det krav til at det gjennomføres en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Det ble opplyst i løpet av revisjonen at det blir gjennomført internrevisjon, men det kunne ikke fremlegges noen prosedyre for hvordan internrevisjon blir gjennomført i avdelingen, ansvar, hvem som deltar, rutiner for revidering o.l. Det kunne heller ikke framlegges noen rapport etter utført internrevisjon. Som et resultat av gjennomgang av prosedyrer blir det imidlertid utarbeidet en liste over hvilke prosedyrer som det er behov for å revidere.

Det kunne heller ikke framvises rutiner og dokumentasjon for gjennomføring eller rapporter for internrevisjon på overordnet nivå i kommunen.

Avvik 3:

Tidsfrist for gjennomføring av flere krav i utslippstillatelsen er ikke overholdt

Avvik fra:

Utslippstillatelse av 05.11.2014, vilkår 2.1.

Kommentarer:

Det er i vilkår 2.1 i utslippstillatelse datert 05.11.2014 satt en rekke krav og mål med tilhørende tidsfrister. De fleste kravene omhandler avløpsnett. Kravene gjelder blant annet å utarbeide en tiltaksplan mot tilførsler av overvann til avløpsnett, vurdere behov for rensing av overvann, innføre systematisk registrering av utlekking av ledningsnett, fastsette mål for årlig virkningsgrad for avløpsnett, tallfeste mål for maksimal innlekking av fremmedvann, gjennomføre en usikkerhetsvurdering for utslippsdata, sette krav for maksimal overløpsdrift på årsbasis samt etablere system for vurdering av energiforbruk, alle med tidsfrist 31.12.2016.

Det er satt krav til maksimal innlekking på ledningsnett i budsjettet for 2018 og økonomiplan 2018-2021. Kravet er hentet fra Hovedplan (2009). Det er utarbeidet en egen prosedyre for målsetting VA (blad 1002) hvor målsettinger er tatt fra Hovedplan og det vises her til at årlige mål skal fastsettes i budsjettokumentene.

Utover at det er satt krav til maksimal innlekking kan vi ikke se at øvrige krav er dokumentert og fastsatt. Det er imidlertid satt i gang arbeid med sonemålinger som vil fremskaffe data som vil bidra til at flere av kravene i tillatelsen vil bli oppfylt.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1:

Prosedyre for avviksbehandling er mangelfull

Kommentarer:

Det er laget en prosedyre for avvik og avviksbehandling (blad 8001). Her finnes også en link til avviksskjema. Det er i prosedyren ikke angitt hva som defineres som avvik, nesten-uhell, uønskede hendelser eller farlige situasjoner eller hvilke kriterier som gjelder for når en hendelse er et avvik.

Etterspurt dokumentasjon i forhold til definisjon for avvik er oversendt i etterkant av revisjonen. Vi savner imidlertid supplerende kriterier og beskrivelser for hvilke hendelser som bør legges inn som avvik.

Det kom fram i løpet av samtalene at avvik fra etterlevelse av egne prosedyrer ikke blir registrert som avvik.

Det synes som at terskel for å registrere avvik kan være noe høy. I løpet av en periode på ca. 1 år ligger det kun inne 3 avvik for avløp.

Anmerkning 2:
Prosedyren for avfallsbehandling er mangelfull

Kommentarer:

Det er laget en prosedyre for avfallshåndtering (blad 7045) hvor det blir nevnt eksempler på farlig avfall og hvor dette skal leveres. Det savnes en noe mer detaljert beskrivelse av håndtering av farlig avfall f.eks. med EAL koder som angitt i avfallsforskriften kap. 11, vedlegg 1 samt henvisning til det nye systemet for deklarerer via Avfallsdeklarerer.no.

Anmerkning 3:
Fastsatte mål for ytre miljø er lite kjent blant de ansatte

Kommentarer:

Det er laget en prosedyre for målsetting VA (blad 1002) hvor oppsatte mål er i henhold til Hovedplan (2009). Årlige mål fastsettes i budsjett dokumenter. I løpet av samtalene framkom det at målene var lite kjent blant de ansatte og målene synes å mangle forankring både oppover og nedover i organisasjonen.

Det er noe uklart i hvor stor grad mål blir evaluert og om avvik i forhold til måloppnåelse blir rapportert. Status for måloppnåelse blir heller ikke etterspurt av kommuneledelse, men politikere skal ha tilbakemelding på de målene som er omtalt i budsjettet.

Anmerkning 4:
Det er ikke satt grenseverdier for svingninger i hydrauliske data

Kommentarer:

Det er ikke satt grenseverdier for bruk av hydrauliske driftsdata med sikte på å avdekke driftsfeil og lekkasjer på ledningsnett og den enkelte driftsoperatør må gjøre egne vurderinger. Dette kan gjøre det vanskelig for driftsoperatørene å vurdere om noe er galt.

Anmerkning 5:
Elvekrysning Trysilelva har ingen alarmvarsling ved uhell

Kommentarer:

Elvekrysning er et sårbart punkt. Det er ikke lagt inn alarm dersom noe skulle skje selv om driftskontrollprogrammet gir mulighet for å avdekke eventuelle avvik i mengder før og etter kryssing av elva.

Anmerkning 6:
Kontrollparameter for fosfor i prosedyre for internprøvetaking er ikke korrekt

Kommentarer:

Kontrollparameter for fosfor i tabell 1 for grenseverdier ved intern prøvetaking (blad 7024) er ikke korrekt. Parameter som er benyttet er PO_4^{3-} mens riktig parameter skal være $P_{tot.}$

8. Andre forhold

Innbygda renseanlegg ble satt i drift i 2010 og er dimensjonert for 32 000 pe. I høysesong kommer ca. 80 % av mengde inn til renseanlegg fra turisme.

Fellesnett:

Fellesnettet er i stor grad skiftet ut og i henhold til Hovedplan (2009) skal alt fellesnett være skiftet ut innen 2022.

Sesongvariasjoner:

Innbygda renseanlegg opplever store sesongvariasjoner gjennom året på grunn av turisme og hyttebeboere. Dette blir håndtert ved å forberede anlegget før de store toppene med for eksempel å sette i gang alle biotrinns.

Akkreditert prøvetaking av avløpsvann:

Alle driftsoperatører og formann er godkjente for prøvetaking. Innrapportering, behandling og oppfølging av data ifob. med akkreditert prøvetaking skjer nå til Rambøll som har utviklet en nettløsning kalt FLYT. Avvik knyttet til akkreditert prøvetaking sendes også til Rambøll.

Oppfølging av luktklage:

Det kom inn en klage på lukt i 2. driftsår for anlegget fra noen av naboene på industriområdet. Dette ble raskt håndtert ved å skifte ut kull i filteret. Vi ser det som positivt at det etter denne klagen ble innført rutiner for regelmessig skifte av kull for å forhindre flere klager på lukt.

Reservevedelslager:

Det ble opplyst at det i liten grad foreligger reservevedelslager. Det vises til at det ligger reservekapasitet i at det er to linjer på anlegget, men at disse er i full drift i turistsesonger.

Nedbørsmålere:

Det er satt i drift en nedbørsmåler (Innbygda) og det skal videre sette i drift to til (Nybergsund og Tørberget).

Kompetanseplan:

Det er ikke utarbeidet egen kompetanseplan for hver enkelt ansatt, men alle som ønsker får kurs og faglig påfyll.

Rapportering av hendelser:

Dersom det oppstår hendelser på pumpestasjoner eller ledningsnett lages en rapport som lagres på K. Driftsoperatør graderer ikke alvorlighetsgrad av hendelse. Dette blir vurdert av formannen for driftsoperatørene.

Energi:

Renseanlegget er tilkoblet fjernvarmeanlegget i Trysil.

Fellesmøter:

Det avholdes faste møter på mandager der driftsoperatører deltar samt fagmøte en gang per måned der også avdelingsleder er invitert. 4 ganger per år er det felles avdelingsmøte for VVA avdelingen.

Biofilmbærere:

For å hindre at biofilmbærere fra biorenssetrinn havner i resipient finnes siler på ytterkammer.

9. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte 04.01.2018:

Forberedende møte for planlegging av kontrollen.

Åpningsmøte 31.01.2018:

Informasjon om gjennomføring av kontrollen.

Samtaler og verifikasjoner 31.01 – 01.02.2018.

6 personer deltok i samtaler med Fylkesmannen. Det ble foretatt befaring på renseanlegget samt gjennomgang av Gemini.

Sluttmøte 21.02.2018.

Oppsummering med presentasjon av resultatene i form av avvik og anmerkninger.

Deltagere ved revisjonen:

Følgende personer fra Trysil kommune har deltatt på formøte/åpningsmøte, samtaler, verifikasjoner og sluttmøte:

Navn	Funksjon/stilling	Formøte	Åpningsmøte	Samtale	Sluttmøte
Hans Martin Aas	Avdelingsleder VVA	x	x	x	x
Kinga Adam	Fagleder VA	x	x	x	x
Bjørn Myhre	Kommunalsjef/ass. rådmann	x	x	x	
Øivind Storbæk	Driftsoperatør	x	x	x	
Trond Nerby	Prosjektleder VA	x	x	x *	
Christer Hemstad	Driftsoperatør			x	

*Verifikasjon

Fylkesmannens revisjonsgruppe:

Marte Hveem Igeltjørn, revisjonsleder
Steinar Østlie, revisor

10. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensnig i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- Utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 05.11.2014.